

Arbejdstilsynet
Landskronagade 33
2100 København Ø

**Arbejdsmiljørådets
sekretariat**

Landskronagade 33
2100 København Ø
Tel +45 72 20 85 17
post@amr.dk
www.amr.dk

Den 12. december 2023

Høringssvar vedr. regeludvalgets indstilling til Arbejdsmiljørådet om ændring af reglerne for arbejde med mindre varmepumper mv.

AT har med brev af d. 4. december 2023 bedt om Arbejdsmiljørådets bemærkninger til regeludvalgets indstilling til Arbejdsmiljørådet om ændring af reglerne for arbejde med mindre varmepumper mv.

Arbejdsmiljørådets sekretariat har nu indhentet høringssvar. Arbejdsmiljørådet har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Heidi Hvid Hansen
Specialkonsulent
Arbejdsmiljørådets Sekretariat

REGELUDVALG

Ændring af reglerne for arbejde med mindre varmepumper mv.

Sekretariat

Landskronagade 33
2100 København Ø

Telefon 7012 1288

www.at.dk

Vores sag nr. 20235000065

Vores ref. ANKA

anka@at.dk

4. december 2023

Til Arbejdsmiljørådet

Indstilling om ændring af reglerne for arbejde med mindre varmepumper mv.

Arbejdsmiljørådet har efter anmodning fra Arbejdstilsynet nedsat regeludvalg til behandling af udkast til ændring af reglerne for arbejde med mindre varmepumper mv. Der er foreslået ændringer i bekendtgørelse om anvendelse af trykbærende udstyr og bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser.

Regeludvalget har holdt møder den 31. marts, 10. maj og 26. september 2023.

Udvalget har haft følgende sammensætning:

DA-fællesskabet

Jens Skovgaard Lauritsen, DA

Kåre Sørensen, DI

Thomas Fløkke, DI

Mirjana Selisek, DE

Lone Alstrup, Tekniq Arbejdsgiverne

Troels Hartung, Tekniq Arbejdsgiverne

FH-siden

Niels Sørensen, FH

Jan Toft Rasmussen, Dansk Metal

Kim Fusager, Blik & Rørarbejderforbundet

Lars B. Sørensen, Dansk El-forbund

Arbejdstilsynet

Morten Vestergaard (formand efter 30. november 2023)

Gro Iversen (formand indtil 30. november 2023)

Lars Kongshammer

Anders Kallfoed

Michael Scheer

Baggrund

De to bekendtgørelser foreslås ændret bl.a. som opfølgning på ”Klimaaftale for energi og industri mv. 2020”,

og/eller ”opfølgende aftale ifm. Klima aftale for energi og industri mv.”, hvor det blev aftalt at ændre intervallet for eftersyn af mindre varmepumper fra ét til to år.

Arbejdstilsynet har samtidig foretaget et serviceeftersyn af reglerne. Arbejdstilsynet foreslår at tilpasse reglerne, så der tages højde for, at der er forskel på naturlige og fluorholdige kølemidler. Visse naturlige kølemidler (såsom propan) er klimavenlige, men farlige da de er brandbare, mens fluorholdige kølemidler er mindre farlige, men mere klimabelastende.

Endvidere har Arbejdstilsynet foreslået, at der i højere grad tages højde for den tekniske udvikling, som betyder, at flere varmepumper i dag leveres som en samlet og hermetisk lukket enhed (monoblok typen), der leveres færdige og tryktestede fra fabrik, og derved udgør en mindre risiko ved montering og brug.

Arbejdstilsynet har på den baggrund foreslået følgende ændringer:

- Intervallet for eftersyn af anlæg med op til 5 kg kølemiddel (uanset typen) ændres fra et til to år (implementering af klimaaftalen).
- Grænsen for, hvornår der er krav om eftersyn, ændres fra 1 til 3 kg kølemiddelfyldning (uanset typen).
- Der indføres et certifikat med kvalifikationskrav tilpasset arbejde med mindre varmepumper (anlæg under 5 kg), og grænsen for, hvornår et anlæg er omfattet af kravet om certifikat, tilpasses typen af kølemiddel. Der foreslås således krav om certifikat ved arbejde på anlæg, der indeholder over 1 kg naturligt kølemiddel og anlæg, der indeholder over 3 kg fluorholdigt kølemiddel. Gradueringen af kravene følger den stigende risiko for tilskadekomst ved arbejde på anlæggene.
- Grænsen for, hvornår der stilles krav om, at arbejde på anlæg skal udføres af virksomheder med ISO 9001 certificering (sagkyndige virksomheder) ændres fra 2,5 til 3 kg kølemiddelfyldning. (Arbejdstilsynet har i forbindelse med regeludvalget foreslået, at grænsen i stedet sættes ved 5 kg.)
- Arbejde på hermetisk lukkede anlæg (monoblok type), der alene består af opstilling, montering eller idriftsætning, undtages fra krav om certifikat samt krav om, at arbejde skal udføres af virksomhed med ISO 9001 certificering (sagkyndig virksomhed).
- Mindre sproglige rettelser og opdatering af bekendtgørelse om anvendelse af trykbærende udstyr og konsekvensrettelse af straffebestemmelsen i bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser.

Arbejdstilsynet har i forbindelse med regeludvalget foreslået yderligere præciseringer i de to bekendtgørelser, så det fremgår tydeligt, hvilke kvalifikationer man skal være i besiddelse af for at kunne arbejde sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt med A/C anlæg monteret på busser og lastbiler. Arbejdstilsynet har tidligere vurderet, at kvalifikationskravene har kunnet rummes inden for de gældende regler, men Arbejdstilsynet har fundet det hensigtsmæssigt at præcisere og tydeliggøre kravene ved at skrive dem ind særskilt i reglerne.

Herudover har Arbejdstilsynet i forbindelse med regeludvalget foreslået en mindre ændring i formuleringen af kvalifikationskravene for det foreslåede nye certifikat i bilag 1 i udkastet til ændring af bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser, for at præcisere nødvendigheden af, at kunne påfylde kølemidler arbejdsmiljøfagligt korrekt og hvad der forventes ved at ”kunne foretage håndværksmæssig korrekt udførelse af anlægsinstallationer”.

Ikrafttrædelse

Bekendtgørelserne forventes at kunne træde i kraft den 1. marts 2024, dog således at de ændrede grænser for krav til uddannelse først træder i kraft d. 1. januar 2025.

Regeludvalgets bemærkninger til de foreslåede ændringer

FH-siden finder det hensigtsmæssigt at indføre et certifikat med kvalifikationskrav tilpasset arbejde med mindre varmepumper. FH-siden finder dog, at den øvre grænse for anvendelse af certifikatet bør ligge ved 3 kg naturligt kølemiddel, og at der bør være kvalifikationskrav ved alle mindre anlæg, herunder også anlæg under 1 kilo naturligt kølemiddel. Selv mindre mængder af kølemidler kan være brandfarlige og eksplosionsfarlige, og dermed udgøre en risiko for de ansatte hvis ikke de er i besiddelse af de påkrævede kompetencer. Kravet om certifikat bør omhandle alle anlæg under 3 kg naturligt kølemiddel, herunder også monoblokanlæg.

FH-siden finder, at Arbejdstilsynet med udkast til ændringer af bekendtgørelse ikke lever op til ”opfølgende aftale ifm. Klima aftale for energi og industri mv.” af 30. oktober 2020, hvor der stilles krav om serviceintervallet for små varmepumper i private husholdninger ændres fra et til to år. AT overimplementerer aftalen, idet man helt fjerner kravet om eftersyn for anlæg under 3 kg.

FH-siden finder, at de opstillede kvalifikationskrav ved arbejde på køleanlæg og varmepumpeanlæg type I er velbegrundede, men at der er mangler at blive tilføjet yderligere kvalifikationskrav.

Organisationerne i DA-fællesskabet kan, med undtagelse af Tekniq Arbejdsgiverne, tilslutte sig FH-sidens overvejelser og forslag. Tekniq Arbejdsgiverne kan alene tilslutte sig FH-sidens forslag vedr. intervaller for serviceeftersyn. Tekniq Arbejdsgiverne tilslutter sig i øvrigt Arbejdstilsynets forslag til ændringer.

Ændring af intervallet for eftersyn

FH-siden finder ikke, at Arbejdstilsynet med de foreslåede ændringer af intervallet for eftersyn lever op til ”Opfølgende aftale ifm. Klimaaftale for energi og industri mv.” af 30. oktober 2020, hvoraf det fremgår at ”serviceintervallet for små varmepumper i private husholdninger ændres fra et til to år”. Med forslaget om at anlæg under 3 kg ikke længere skal være omfattet af lovpligtigt eftersyn overimplementerer Arbejdstilsynet aftalen, og bekendtgørelsen lever således ikke op til klimaloven om, at der skal være eftersyn hvert andet år, også for anlæg under 3 kg.

FH-siden fastholder, ud fra et sikkerhedshensyn og ønsket om at leve op til klimaaftalen, kravet om lovpligtigt eftersyn hvert andet år for alle anlæg under 3 kg, herunder også anlæg med under 1 kilo naturligt kølemiddel.

Regeludvalget finder samtidig, at der med afgrænsningen af -og intervallet for- eftersyn skal gives tilfredsstillende sikkerhed for ansatte, der er beskæftigede ved arbejde med og ved køleanlæg, hvor der kan være en risiko.

DA-fællesskabet kan tilslutte sig FH-sidens forslag vedr. intervaller for serviceeftersyn.

Indførelse af et nyt certifikat med kvalifikationskrav tilpasset arbejde med mindre varmepumper og ændring af grænserne for krav om uddannelse

Regeludvalget kan tilslutte sig, at der bliver indført et nyt certifikat for arbejde med mindre varmepumper, og at certifikatkravene tager højde for typen af kølemiddel.

Ændring af den nedre grænse for krav om uddannelse for arbejde med anlæg med kølemidler i gruppe 1

Regeludvalget kan tilslutte sig, at der som foreslået af Arbejdstilsynet, stilles krav om uddannelse for arbejde med naturlige kølemidler ved en lavere grænse end de nuværende 2,5 kg.

FH-siden foreslår, at arbejde på alle anlæg op til 3 kg kølemidler (uanset type) kan gennemføres af personer med certifikat med kvalifikationskrav tilpasset arbejde med mindre varmepumper. Alt arbejde på anlæg over 3 kg kølemidler (uanset type) kan kun udføres af køleteknikere/kølemontører.

Organisationerne i DA-fællesskabet kan, med undtagelse af Tekniq Arbejdsgiverne, tilslutte sig FH-sidens overvejelser og forslag. Tekniq Arbejdsgiverne kan tilslutte sig Arbejdstilsynets forslag til ændringer.

FH-siden foreslår, at der skal være krav om certifikat med kvalifikationskrav tilpasset arbejde med mindre varmepumper i gruppe 1 (naturlige kølemidler) for alle anlæg under 3 kg, også anlæg under 1 kg. Det fremgår af Arbejdstilsynets notat om nuværende regulering og forslag til ændrede regler for mindre varmepumper og køleanlæg, at *"selv mindre mængder af kølemidler i gruppe 1 kan være brandfarlige (eksplosionsfarlige) hvis de håndteres af personer uden de nødvendige kvalifikationer"*.

Organisationerne i DA-fællesskabet kan, med undtagelse af Tekniq Arbejdsgiverne, tilslutte sig FH-sidens overvejelser og forslag. Tekniq Arbejdsgiverne kan tilslutte sig Arbejdstilsynets forslag til ændringer.

Ændring af grænsen for krav om, at virksomheder skal være certificeret efter ISO 9001 for at udføre arbejde på anlæg

Arbejdstilsynet har i forbindelse med regeludvalget foreslået, at grænsen for, hvornår der stilles krav om, at arbejde på anlæg skal udføres af virksomheder med ISO 9001 certificering (sagkyndige virksomheder) ikke sættes ved 3 kg, men ved 5 kg kølemiddelfyldning.

Regeludvalget kan tilslutte sig, at grænsen hæves fra de nuværende 2,5 kg.

DA-fællesskabet støtter Arbejdstilsynets forslag om, at kravet til en ISO-9001 certificering skal gælde ved 5 kg kølemiddelfyldning. DA-fællesskabet finder videre, at der skal gælde krav om et kvalitetsledelsessystem i øvrigt (KLS) fra 3 kg.

Ændring af kravet om uddannelse for arbejde på hermetisk lukkede anlæg (monoblok type), så opstilling, montering og idriftsætning ikke kræver certifikat, samt at der ikke stilles krav om, at arbejdet skal udføres af virksomhed med ISO 9001 certificering

FH-siden finder, at der skal gælde samme kvalifikationskrav for monoblokanlæg i gruppe 1 som gælder alle andre køleanlæg.

Monoblokanlæg er ikke kun et spørgsmål om *'plug and play'*. Hvis der ikke er krav om uddannelse/certifikat ved opstilling, er der stor risiko for, at den operatør, der tilkaldes ved fejl eller eftersyn, vil være den samme som har opstillet anlægget, og derfor ofte være uden de påkrævede kompetencer ved indgreb i kølekredsen. Det er ud fra et sikkerhedsspørgsmål ikke hensigtsmæssigt, da selv mindre mængder kølemidler i gruppe 1 kan være brandfarlige (eksplosionsfarlige).

Organisationerne i DA-fællesskabet kan, med undtagelse af Tekniq Arbejdsgiverne, tilslutte sig FH-sidens overvejelser og forslag. Tekniq Arbejdsgiverne kan tilslutte sig Arbejdstilsynets forslag til ændringer.

Tilføjelse til bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser af kvalifikationskrav for arbejde med A/C anlæg monteret i busser og lastbiler

Regeludvalget kan tilslutte sig den af Arbejdstilsynet foreslåede tilføjelse. Samtidig bør det overvejes, om der er andre køretøjer end lastbiler og busser, hvor det er tilsvarende relevant at stille kvalifikationskrav for arbejde med disse A/C anlæg.

Regeludvalgets konkrete bemærkninger

Regeludvalget har følgende konkrete bemærkninger til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser:

Til bilag 1, afsnit 3.1.A:

Regeludvalget kan tilslutte sig Arbejdstilsynets forslag om, at der i kvalifikationskrav nr. 2 tilføjes ”påfyldning” og i kvalifikationskrav nr. 5 tilføjes ”lækagekontrol”.

FH-siden foreslår, at følgende kvalifikationskrav tilføjes:

”kende til sammenføjning og montage af kobberrør”

”selvstændigt kunne udføre tæthedsprøvning”

”kunne redegøre for proceduren, miljø- og sikkerhedsregler, forud for påfyldning af kølemiddel”

”kunne håndtere systemerne på en miljøvenlig måde under installering, vedligeholdelse og servicering samt genindvending”

”kunne kontrollere sikkerhedsanordninger”

Organisationerne i DA-fællesskabet kan, med undtagelse af Tekniq Arbejdsgiverne, tilslutte sig FH-sidens overvejelser og forslag. Tekniq Arbejdsgiverne kan tilslutte sig Arbejdstilsynets forslag til ændringer.

Til bilag 1, afsnit 3.1.B:

Regeludvalget foreslår, at reglerne også skal omfatte andre tunge køretøjer end lastbiler og busser med tilsvarende A/C anlæg.

Til bilag 1, afsnit XX

Regeludvalget foreslår, at der indføres særskilte kvalifikationskrav til *service og reparation af mobile køleanlæg*. Det skal sikre, at arbejde med at vedligeholde færdigmonterede anlæg på kølecontainere og lign. kan udføres med en uddannelse, der er mindre omfattende end den almindelige uddannelse til arbejde på køleanlæg. Parterne har fremsendt sit konkrete forslag til uddannelsesindhold til Arbejdstilsynet, som lyder:

”Deltageren kan efter gennemført kursus tilrettelægge og udføre kontrol, service og reparation af godkendte og færdigmonterede mobile køleanlæg i overensstemmelse med fabrikantens forskrifter, gældende lovgivning samt relevant teknisk dokumentation.

Herunder kan deltageren:

- 1) Redegøre for opbygning, virkemåde, styring og regulering af det mobile køleanlæg*
- 2) Udføre tømning, fyldning, tæthedsprøvning og funktionsafprøvning af det mobile køleanlæg*

- 3) Udføre faglig og sikkerhedsmæssig korrekt fejlfinding, fejlretning og reparation af mobile køleanlæg (herunder udfører udskiftning og mindre reparationer af rør og slanger samt loddetekniske opgaver ifm. køleanlæggets rørføring)
- 4) Anvende testudstyr til kontrol og fejlsøgning samt anvende genvindingsenhed/fyldestation sikkerheds-, sundheds-, og miljømæssigt korrekt
- 5) Foretage kontrol, fejlfinding
- 6) Arbejde med kølemidler i overensstemmelse med gældende danske og internationale krav og regler for sikkerhed, sundhed og miljø
- 7) Opbevare, håndtere og bortskaffe industrielle kølemidler sikkerheds- og miljømæssigt korrekt (R134, R410, R404 og R452)

Herunder har deltageren desuden:

- 1) *Viden om udskiftning og reparation af køleanlæggets komponenter (kompressor, fordamper/kondenser, blæser, udsugning, tryk- og temperatursensorer mm.)*
- 2) *Viden om service af dieselmotor, kobling og remtræk"*

Indstilling

Et samlet regeludvalg kan med de ovenfor stående forslag og bemærkninger tilslutte sig udkast til ændring af bekendtgørelse om anvendelse af trykbærende udstyr og udkast til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser.

Et samlet regeludvalg er enig om, at såfremt de nye og ændrede regler - sammen med udviklingen på varmepumpeområdet - viser sig at give udfordringer med at sikre tilstrækkelig uddannet arbejdskraft, skal Arbejdstilsynet på anmodning fra Arbejdsmiljørådets Forretningsudvalg, med kort frist, indkalde parterne til drøftelser om en løsning. Arbejdsmiljørådets Forretningsudvalg aftaler den nærmere procedure herfor.

Teknik Arbejdsgiverne påpeger i øvrigt vigtigheden af, at indholdet af nye og ændrede arbejdsmiljøfaglige uddannelser på området udarbejdes i samarbejde mellem alle relevante faglige- og efteruddannelsesudvalg.

Med venlig hilsen

Morten Vestergaard
Formand